

บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ หาญผดุงกิจ, วิษณุ กัมทรทิพย์, ชวลิต สันติกิจรุ่งเรือง, เนิงจือเนิง และ
สมชาย จิรพินิจวงศ์. (2544). การแพทย์แผนจีน. *สารศิริราช*, 53(11), 846-856.
- กัญญา ดิวิเศษ. (บรรณาธิการ). (2539). *การแพทย์แผนไทย การแพทย์แบบองค์รวม*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- กานดา ปัจจกษะภักดี. (2546). *รายงานผลการปฏิบัติงาน พ.ศ. 2546 กองการแพทย์ทางเลือก*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กาญจนา สังข์สิงห์. (2548). *ประสบการณ์ของผู้ป่วยมะเร็งในการบำบัดเยียวยาด้วยสมาธิ*.
วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- เกศสุดา ชาดยานนต์. (2545). *โยคะแห่งสติ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อัมรินทร์ บুক เซนเตอร์ จำกัด.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2535). *คืนสุขภาพแก่ประชาชน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทดีไซร์ จำกัด.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2535). *แนวคิดไทย เรื่องเจ็บไข้ได้ป่วย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทดีไซร์
จำกัด.
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. (2536). *ระบบการแพทย์พื้นบ้านในสังคมไทย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
ดีไซร์ จำกัด.
- โกวิท คัมภีร์ภาพ. (2544). *ทฤษฎีพื้นฐานการแพทย์แผนจีน*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทนิว-ไวด์เด็ก
จำกัด.
- ขวัญตา บาลทิพย์. (2543). *ประสบการณ์การรับรู้เกี่ยวกับความตายของผู้ป่วยเอดส์ ณ วัดแห่งหนึ่ง
ในภาคใต้*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ขนิษฐา นาคะ. (2542). *วิถีชีวิตและการดูแลตนเองของผู้สูงอายุในหมู่บ้านชนบทแห่งหนึ่ง
ในภาคใต้*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- คณะกรรมการวางแผนพัฒนาการสาธารณสุข. (2535). *แผนพัฒนาสาธารณสุขตามแผนพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (2535-2539)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์
องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

- คณะกรรมการวางแผนพัฒนาการสาธารณสุข. (2540). *แผนพัฒนาสาธารณสุขตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- โครงการฟื้นฟูการนวดไทย มุลินีสาธารณสุขกับการพัฒนา. (2541). *ตำราการนวดไทย เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: มุลินีสาธารณสุขกับการพัฒนา.
- โครงการฟื้นฟูนวดไทย. (2538). การนวดไทย องค์ความรู้และการประยุกต์ใช้ในสังคมไทย. ในสถาบันการแพทย์แผนไทย *การสัมมนาวิชาการการแพทย์แผนไทยกับสังคมไทย. โครงการทศวรรษการแพทย์แผนไทย 10-13 มีนาคม 2538*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จรรยา, สุทธิญาโน, พระมหา. (2543). *พระพุทธศาสนากับการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม*. สงขลา: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- จักรกฤษณ์ ภูมิสวัสดิ์. (2545). สุขภาพองค์รวมและการแพทย์ทางเลือกกระบวนทัศน์ใหม่ ต่อการมองชีวิตและสุขภาพ. *วารสารสาธารณสุขมูลฐาน*, 3 (3, 1-10).
- จันทร์จา จิตวิบูลย์. (2543). *การรับรู้สภาพและการดูแลตนเองตามทางเลือกในการรักษาของผู้ป่วยมะเร็งเม็ดเลือดขาว*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- จารุวรรณ มานะสุการ. (2544). *ภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง: ผลกระทบและการพยาบาล*. สงขลา: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จิรุตน์ สิริรัตนบัลล์. (2541). การทดสอบความเชื่อมั่นและความถูกต้องของเครื่องมือวิจัย. ใน บดี ชนะมัน และ หัสสนี นุชประยูร (บรรณาธิการ), *การวิจัยชุมชนทางการแพทย์ (พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 241-263)*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวพรพรรณ จันท์ประสิทธิ์, วราภรณ์ เลิศพูนวิไลกุล, ลินจง โปธิบาล, ศิริรัตน์ ปานอุทัย และ กนกพร สุคำวัง. (2545). *พฤติกรรมกรรมการแสวงหาการรักษาของผู้สูงอายุ*. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชลกร ภู่อกุลสุข. (2547). *ประสบการณ์ของผู้ป่วยเรื้อรังที่ใช้พลังจักรวาลในการดูแลสุขภาพ*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ชลทิพย์ นาคาสัย. (2542). สัมผัสมหัศจรรย์. *หมอชาวบ้าน*, 5(20), 6-9.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2546). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ไญยวรรณ ลิ่มเสรีตระกูล. (2548). *สุขภาพจิตและการดูแลสุขภาพจิตโดยวิธีการทางภูมิปัญญาท้องถิ่นของวัยรุ่นไทยพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ณัฐพงศ์ อนุวัตรรชร. (2540). *การเปรียบเทียบการสนับสนุนทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพของผู้สูงอายุชาวไทยพุทธและชาวมุสลิมในภาคใต้ตอนบน*. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์การแพทย์และสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- คารา การะเกษร. (2545). *ความรู้ การปฏิบัติและความต้องการการสนับสนุนการดูแลผู้ป่วยจิตเภทที่บ้านของผู้ดูแลในครอบครัวไทยมุสลิม*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาระบบสาธารณสุข บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- คาราวรรณ ร่องเมือง. (2545). *ผลของการบริหารการหายใจต่อสมรรถภาพปอดในผู้สูงอายุ*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- แดนชัย ขอบจิต. (2543). *ความคิดเห็นของทีมสุขภาพต่อการนำการแพทย์แผนไทยมาใช้เป็นการแพทย์ทางเลือกในโรงพยาบาลชุมชน จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ทองหล่อ วงษ์ธรรมมา. (2536). *ปรัชญาตะวันออก*. กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริตติ้งเฮาส์.
- ทัศนีย์ นะแส. (2539). การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล. ใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, ศิริพร ชัมภลิจิต และทัศนีย์ นะแส. *วิจัยทางการพยาบาล: หลักการและกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 193-219). สงขลา: เหมการพิมพ์.
- ทัศนีย์ ทองประทีป. (2545). การส่งเสริมสุขภาพระดับจิตวิญญาณ. *วารสารสภาการพยาบาล*, 17(3), 51-62.
- ทัศนีย์ ทองประทีป, พิสมัย พิทักษาวรากร และสุณี พนาสกุลสาร. (2544). กระบวนการพยาบาลตามแนวคิดเชิงพุทธศาสนา. *วารสารการพยาบาล*, 16(3), 13-24.
- ทวีเดช เกียรตินัยจร, จิราภา ปิ่นทวางกูร และวิษณุ ธรรมลิขิตกุล. (2545). การใช้การแพทย์ทางเลือกของผู้ป่วยภาควิชาอายุรศาสตร์ โรงพยาบาลศิริราช. *สารศิริราช*, 54(10), 603-610.

- ทิพย์ถาวร เพชรประพันธ์. (2546). การรับรู้ความสามารถและการปฏิบัติของพยาบาลวิชาชีพในการ
บรรเทาความปวด โดยวิธีที่ไม่ใช่ยาแก่ผู้ป่วยมะเร็ง. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- ทิพย์ภา เชษฐ์ไชวลิต, สุรพันธ์ ปราบารี, อรวรรณ หนูแก้ว และเขาวานถ สุวักขณ์. (2542).
พฤติกรรมของครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยจิตเวชเชิงพื้นที่บ้านของประเทศไทย.
วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์, 19(2), 23-37.
- ทิพวรรณ ทองบริสุทธิ์. (2547). ประสบการณ์ของญาติในการใช้ภูมิปัญญาตะวันออกเพื่อการบำบัด
เยียวยาผู้ป่วยวิกฤติ. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- เทพเวที (ประยูทธ์ ปยุตโต), พระ. (2533). การแพทย์แนวพุทธ. ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์,
เพ็ญจันทร์ ประดับมุข และจรรยา สุทธิสุนันท์ (บรรณาธิการ). พฤติกรรมสุขภาพ
(หน้า 12-41). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เทวีภา เทพญา. (2546). ผลของการนวดไทยประยุกต์ต่อความปวดและความทุกข์ทรมานจาก
ความปวดในผู้ป่วยมะเร็ง. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล
อายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2541). บริหารกายสู่พลังชีวิต ชีกง ไทเก็ก. ใน ปัจจุบัน เหมหงษา (บรรณาธิการ).
การดูแลสุขภาพแบบธรรมชาติ (หน้า 136-148). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การ
สงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2543). ชีง การหายใจและการเคลื่อนไหวเพื่อการบำบัดโรค. กรุงเทพมหานคร:
พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- ธรรมบุญ นวลใจ. (2537). โยคะ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กำแก้ว.
- ธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พระ. (2544). พุทธธรรม (ฉบับเดิม, พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์ธรรมสภา.
- ธัญพร ชื่นกลิ่น. (2543). ประสบการณ์การมีชีวิตรอยู่อย่างอัมพาตท่อนล่าง. วิทยานิพนธ์
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์, สงขลา.
- ธีรภา ธานี. (2539). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม การฝึกสมาธิ การออกกำลังกายที่มีผลต่อ
การดูแลตนเองด้านสุขภาพในผู้ป่วยสูงอายุโรคเบาหวาน โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราช
เดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาแนะแนว
ให้คำปรึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

- นงลักษณ์ โมปลอด. (2542). *พฤติกรรมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุโรคข้อเข่าเสื่อมจังหวัด นครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- นฤมล ลีลาวัฒน์, วิชัย อึ้งพินิจพงศ์ และอภิวันท์ มณีนาคร. (2544). ผลของการนวดไทยต่อความอดทนต่อการล่าของกล้ามเนื้อหลังในผู้ป่วยโรคปวดหลังส่วนล่างเรื้อรัง. *วารสารเทคนิคการแพทย์และกายภาพบำบัด*, 13(1), 13-19.
- นฤมล สีนสุพรรณ. (2539). *สถานภาพและทิศทางกรวิจัย การแพทย์แผนไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- นที เกื้อกูลกิจการ. (2530). *ผลของการฝึกอานาปานสติสมาธิต่อสมรรถภาพปอดของผู้ป่วยหอบหืดที่เกิดจากการออกกำลังกาย*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- นวลจันทร์ กระเทียมหาญ. (2540). *ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดูแลรักษาผู้ป่วยกระดูกหักกรณีศึกษาการรักษากระดูกหักของหมอพระวัดยุคคราษฎร์สามัคคี ต.เกาะลอย อ.พานทอง จ.ชลบุรี*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาทรัพยากร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- นิการิหะ นิจินิการิ. (2547). *การตัดสินใจในระยะสุดท้ายของชีวิต: มุมมองผู้ป่วยไทยมุสลิมใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- นิตยา ภาสุนันท์. (2545). *มโนทัศน์ในการพยาบาลผู้สูงอายุ*. ใน จันทนา รัตนฤทธิชัย และ วิไลวรรณ ทองเจริญ (บรรณาธิการ). *หลักการพยาบาลผู้สูงอายุ*. (หน้า 1-28). กรุงเทพมหานคร: บริษัท บุญศิริการพิมพ์จำกัด.
- นินยา สออารีย์. (2546). *การพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็งที่มีความปวด*. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- นิตเนตร วีระสมบัติ, युภาพรรณ มั่นกระโทก, วิไล ประกอบกิจ, รัตนา พรหมฤทธิ และคณะกรรมาการแพทย์แผนไทย. (2535). *การพัฒนารูปแบบการผสมผสานการแพทย์แผนไทยเข้าสู่ระบบบริการสาธารณสุขปัจจุบันในโรงพยาบาลสูงเนินจังหวัดนครราชสีมา*. นครราชสีมา: โรงพยาบาลสูงเนิน.
- นุรุดดิน สารีมิง. (2540). *แนวทางของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับความตายและการปฏิบัติต่อคนไข้ในวรรณวิถี*. *สงขลานครินทร์เวชสาร*, 3(1), 75-90.

- บุบผา ชอบไช้. (2536). *ความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้สูงอายุที่ป่วยด้วยโรคมะเร็ง*.
 วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
 ขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ปทุมภรณ์ แซ่จิ่ง, สุภา ทับเกษม, ลักขมี จำปาแดง และสันทนา บทศรี. (2539). ผลของการฝึก
 อานาปานาสติสมาธิต่อการลดความวิตกกังวลและความซึมเศร้าในผู้ป่วยมะเร็งหู คอ จมูก
 และปาก. *วารสารพยาบาลศาสตร์*, 14(3), 39-47.
- ประคอง อินทรสมบัติ. (2537). การดูแลตนเองในผู้ป่วยเรื้อรัง. ใน สมจิต หนูเจริญกุล
 (บรรณาธิการ). *การดูแลตนเอง: ศาสตร์และศิลป์ทางการแพทย์พยาบาล* (หน้า 133-166).
 กรุงเทพมหานคร: วิ.เจ.พรินติ้ง.
- ประทีป ชุมพล. (2544). *ประวัติศาสตร์การแพทย์แผนไทย*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อาคีไทม์
 จำกัด.
- ผกากรอง ตั้งสุขล. (2545). *ประสบการณ์ของผู้สูงอายุในการบำบัดอาการปวดข้อเข่าเสื่อมด้วย
 ภูมิปัญญาพื้นบ้าน*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- พยอม สุวรรณ. (2543). *ผลของการประคบร้อนด้วยสมุนไพรต่ออาการปวดข้อ ข้อฝืด และความยาก
 ลำบากในการทำกิจกรรมในผู้ป่วยโรคข้อเข่าเสื่อม*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- เพียว เกษตรสมบูรณ์ และเยาวเรศ สมทรัพย์. (2547). *การสร้างเสริมสุขภาพและการฟื้นฟูสภาพ
 มารดาด้วยโยคะ*. คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- พรจันทร์ ลีละมัย. (2541). *ประสบการณ์ความปวดและการจัดการกับความปวดของผู้ป่วย
 โรคมะเร็งที่เป็นผู้ป่วยในของสถาบันมะเร็งแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตร
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล,
 กรุงเทพมหานคร.
- พรรณี ภิญญรัตน์, ศิรินันท์ ทิมคำ, อรทัย สารกุล และเมตตา อินทรวาปี (บรรณาธิการ). (2538).
คู่มืออบรมการแพทย์แผนไทย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหาร
 ผ่านศึก.
- พร้อมจิต ศรีลัมภ์. (2542). *หลักการใช้สมุนไพร*. ใน รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล และคณะ
 (บรรณาธิการ). *สมุนไพรไทยที่ควรรู้*. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พรินติ้ง แอนด์
 พับลิชชิ่งจำกัด.

- พร้อมจิต ตรีถัมภ์, รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล, วงศ์สถิตย์ นิ้วกุล และอาทร รวีไพบูลย์. (2535). *สมุนไพร สนวนสิริรุกษชาติ*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป จำกัด.
- พัชรี คมจักรพันธ์. (2544). *ประสบการณ์การใช้บริการสุขภาพทางเลือกในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมอง*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลอนามัยชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- พิกุล นันทชัยพันธ์. (2539). *รูปแบบการพัฒนาศักยภาพในการดูแลตนเองของผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- ไพไลรัตน์ ทองอุไร. (2541). *การพยาบาลจิตสังคมผู้ป่วยเรื้อรัง*. คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- พุทธทาส, ภิกขุ. (2539). *สมาธิเบื้องต้น*. ใน ปัจจุบัน เหมหงษา (บรรณาธิการ). *การดูแลสุขภาพแบบธรรมชาติ* (หน้า 192-204). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, เพ็ญญา ทรัพย์เจริญ, สุวตรา คงสุวรรณ และอรุณพร อธิรัตน์. (2540). *รูปแบบการบำบัดและดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่บ้านของหมอพื้นบ้านในจังหวัดสงขลา: การศึกษาปรากฏการณ์วิทยา*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันการแพทย์แผนไทยกระทรวงสาธารณสุข.
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2539). *ประชากรและตัวอย่าง*. ใน เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, ศิริพร ชัมภลิจิต และทัศนีย์ นะแสง (บรรณาธิการ). *วิจัยทางการแพทย์: หลักการและกระบวนการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2, หน้า 133-161). สงขลา: เหมการพิมพ์.
- เพ็ญญา ทรัพย์เจริญ. (2540). *พุทธศาสนากับการแพทย์แผนไทย*. ใน กัญจนาดิวิเศษ (บรรณาธิการ). *พุทธธรรมนำสุขภาพดี* (หน้า 12-19). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- เพ็ญญา ทรัพย์เจริญ. (2542). *บทบาทสถาบันการแพทย์แผนไทยกับภูมิปัญญาไทย*. *วารสารหมออนามัย*, 8(6), 71-72.
- เพ็ญญา ทรัพย์เจริญ. (2542). *หวนคืนสู่ธรรมชาติด้วยการแพทย์แผนไทย*. *วารสารหมออนามัย*, 9(2), 73-77.
- เพ็ญญา ทรัพย์เจริญ. (2544). *การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการแพทย์แผนไทยในการให้บริการผู้ป่วยในระบบบริการสาธารณสุขของรัฐ*. *วารสารการแพทย์แผนไทย*, 5(5), 1-11.

- เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ. (2544). การแพทย์แผนไทยสำหรับนักศึกษาแพทย์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ และ ภัทรพร ตั้งสุขฤทัย. (2544). การแพทย์แผนไทยกับการส่งเสริมสุขภาพ. *หมออนามัย*, 9(5), 52-56.
- เพ็ญนภา ทรัพย์เจริญ, ภัทรพร ตั้งสุขฤทัย และคัญชามารา สิทธิไกรพงษ์. (2544). คลายเครียดด้วยการแพทย์แผนไทย. *วารสารการแพทย์แผนไทย*, 5 (5), 43-61.
- ไพโรจน์ อุตศรี. (2536). ผลของการบาดเจ็บที่ไขสันหลังต่อการรับรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม. *พยาบาลสาร*, 20(1), 41-46.
- ภาวนา กิรติบุตรวงศ์. (2543). การพยาบาลผู้ป่วยเบาหวาน: มโนคติสำคัญสำหรับการดูแล. *ชลบุรี: ศรีศิลป์การพิมพ์*.
- มนัชา มรรคอนันต์โชติ. (2542). การศึกษาการดูแลผู้ติดเชื้อเอดส์แบบองค์รวมผสมผสานกับการแพทย์แผนปัจจุบัน. *ผลงานวิชาการ/บทความคัดย่อ การสัมมนาระดับชาติเรื่องโรคเอดส์ครั้งที่ 7 วันที่ 22-23 เมษายน 2543. วันที่ 12 มิถุนายน 2547*, จาก http://www.aidsthai.org/module/module5/detail_libery.php?lid=1486
- มธุรส ณีฐฐารมณ. (2547). รูปแบบการจัดการความปวดในผู้ป่วยปวดหลังส่วนล่างขณะอยู่ที่บ้าน. *วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา*.
- มะลิ ลีวนานนท์ชัย และกาญจนา ตั้งชลทิพย์. (2534). รายงานผลการวิจัยเรื่องระบบความคิดความเชื่อพฤติกรรมการรักษาโรคกระดูกด้วยระบบการแพทย์แผนโบราณ. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มานี ชูไทย. (2544). *หลักการอิสลามที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติทางด้านสุขภาพและการสาธารณสุข* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ม.ป.ท: ภาควิชาสุขศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มานพ ประภาษานนท์. (2542). *พลังธรรมชาติเสริมสร้างสุขภาพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เรือนบุญ.
- มานพ ประภาษานนท์. (2543). *นวดไทย สัมผัสบำบัดเพื่อสุขภาพ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์พิมพ์ดีการพิมพ์.
- มาริโกะ กาโตะ. (2538). *การรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้าน: กรณีศึกษาหมอลำสี่ฟ้า บ้านหนองใหญ่ อำเภอบางบาล จังหวัดพิจิตร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.

มูลนิธิสารานุกรมวัฒนธรรมไทย. (2542). *สารานุกรมวัฒนธรรมไทย ภาคใต้ เล่ม 2*.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.

ยงศักดิ์ ดันติปฏิภก. (2542). *ตำราการนวดไทย เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: โครงการฟื้นฟูการนวดไทย

มูลนิธิสาธารณสุขกับการพัฒนาและคณะ.

ยิ่งยง เทาประเสริฐ. (2538). *การประยุกต์ใช้ทฤษฎีพื้นฐานการแพทย์แผนไทยและการแพทย์*

พื้นบ้าน. ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ วันที่ 10-13 มี.ค. 2538. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์

องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ยุวดี ฤาชา, มาลี เลิศมาลีวงศ์, เขียวลักษณ์ เลหะจินดา, วิไล สีสุพรรณ, พรรณวดี พุชวัฒนะ และ

รุจิเรศ ธนุรักษ์. (2543). *วิจัยทางการพยาบาล*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสยามศิลป์การพิมพ์

จำกัด

ราตรี ฤทธิรัตน์. (2547). *การดูแลพื้นบ้านเพื่อการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชุมชนแห่งหนึ่งใน*

จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาล

ผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

ระวีวรรณ ถวายทรัพย์. (2545). *ความผาสุกทางจิตวิญญาณของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์*.

วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์และศัลยศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ระวีวรรณ พิไลเกียรติ, วารุณี ฟองแก้ว, ศิริพร เปลียนผลุง และทัศนีย์ ทองประทีป. (2546).

ความผาสุกทางจิตวิญญาณของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์. *วารสารสภาการพยาบาล*, 18(4),

73-88.

รังสรรค์ จันต๊ะ. (2544). *ภูมิปัญญาพื้นบ้านในการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อและผู้ป่วยเอดส์ในภาคเหนือ*

ของประเทศไทย. เชียงใหม่: โรงพิมพ์มิ่งเมือง.

รังสิยา นารินทร์. (2542). *ผลของโปรแกรมฟื้นฟูสภาพต่อการลดอาการปวดหลังในคนงานหญิง*

โรงงานอุตสาหกรรมอาหารทะเลบรรจุกระป๋อง: กรณีศึกษาโรงงานในเขตอำเภอนาหม่อม

จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลอนามัยชุมชน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

รัตน์, รัตนญา โณ, พระ. (2537). *วิธีฝึกสมาธิเพื่อบำบัดโรค*. เชียงใหม่: รุ่งเรืองการพิมพ์.

รัตน์, รัตนญา โณ, พระ. (2543). *คู่มือการฝึกนั่งสมาธิเพื่อพัฒนาจิตและกาย (เล่ม 2)*.

กรุงเทพมหานคร: นานาสิ่งพิมพ์.

- รัตนาวดี ณ นคร. (2547). *อุบัติการณ์อาการปวดข้อและกล้ามเนื้อในคนไทย สาเหตุและการดูแล ที่ถูกต้อง*. ขอนแก่น: หน่วยโรคข้อและโรคภูมิแพ้ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราชวิทยาลัยแพทยเวชศาสตร์ฟื้นฟูแห่งประเทศไทย. (2546). *แนวทางปฏิบัติการรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยปวดหลังส่วนล่าง*. ค้นเมื่อ 14 ก.ค. 2548, จาก http://www.rehabmed.or.th/royal/rc_thai/trcenter/trcenter_10.htm
- ราพิง อภัยวงศ์. (2543). *ความสามารถทางการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยเรื้อรังในโรงพยาบาลศูนย์เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล และอาทร ริวพิบูลย์. (2542). *วิธีเตรียมยาสมุนไพร ใน สมุนไพรยาไทย ที่ควรรู้*. รุ่งระวี เต็มศิริฤกษ์กุล และคณะ (บรรณาธิการ). กรุงเทพมหานคร: บริษัท อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- รุจิณา อรรถสิทธิ์. (2533). *การส่งเสริมการใช้สมุนไพรในระบบสาธารณสุขมูลฐาน*. ใน ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, เพ็ญจันทร์ ประดับมุข และจรรยา สุทธิสุนทร (บรรณาธิการ). *พฤติกรรมสุขภาพ*. (หน้า 148-164). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล 3.
- รุจิณา อรรถสิทธิ์. (2543). *การศึกษาพลังชุมชนและประชาคมด้านสุขภาพ*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- รุจิณา อรรถสิทธิ์, ศิริจันทร์ภรณ์ อัจฉิมานุกร, มาลา ไชยเอนก, จีราวรรณ หัสโรศ, กุสุมา ศรียากุล และศิริรัตน์ อังศุวัฒนา (บรรณาธิการ). (2539). *รายงานการประเมินผลการพัฒนาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยในแผนพัฒนาสาธารณสุขฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)*. นครสวรรค์: สี่แควการพิมพ์.
- ฤทัยพร ตรีตรง. (2544). *การดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง*. ใน สุภาณี อ่อนชื่นจิตร (บรรณาธิการ). *เวชปฏิบัติครอบครัว แนวคิดและการปฏิบัติ*. (หน้า 38-50). สงขลา: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- วราณี เพ็ชรสงฆ์. (2542). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- วาริรัตน์ ถาน้อย. (2545). *การเจ็บป่วยเรื้อรัง...แนวทางการช่วยเหลือด้วยครอบครัว*. *วารสารการพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต*, 16(2), 3-16.

- วรุณศิริ โกมาสสถิตย์. (2543). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้กับการปฏิบัติเกี่ยวกับสิทธิผู้ป่วยของพยาบาลวิชาชีพในกลุ่มผู้ป่วยเรื้อรัง โรงพยาบาลทั่วไป ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- วสุ กาญจนหัตถกิจ, ประดิษฐ์ ประทีปปะวงษ์ และอรจักร โตทยานนท์. (2542). การศึกษาความชุกในการใช้การรักษาแบบทางเลือกของผู้ป่วยปวดหลังเรื้อรังในโรงพยาบาลศิริราช. *เวชสารฟื้นฟูสาร*, 9(1) 6-12.
- วันดี กฤษณพันธ์. (2537). *สมุนไพรมานูรี*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเพ็ญ บุญสวัสดิ์. (2544). *ผลการวางแผนไทยต่อการควบคุมผู้ป่วยมะเร็ง*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- วันวิ รุ่งแสง. (2545). *โยคะศาสตร์ที่ทุกคนเข้าถึงได้*. ในวิถีสุขภาพแบบบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิถีทัศน์, บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัดมหาชน.
- วิษุตา ดีชัย. (2548). *ประสบการณ์ของผู้สูงอายุที่เป็นโรคเรื้อรังหลายโรค*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- วิภาพร มาพบสุข. (ม.ป.ป.). *จิตวิทยาทั่วไป*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- วิทิต วัฒนาวิบูล, และวิทวัส วัฒนาวิบูล. (2539). *ปรัชญาแนวคิดพื้นฐาน การแพทย์ตะวันออก-ตะวันตก*. กรุงเทพมหานคร: ยูโรปา เพรส บริษัท จำกัด.
- วิรุฬ เหล่าภัทรเกษม. (2537). *กีฬาเวชศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: พี.บี. ฟอเรน บุคส์ เซนเตอร์.
- วิวัฒน์ ลิ้ม. (2542). ภูมิปัญญาไทยกับสุขภาพ. *วารสารหมออนามัย*, 8(6), 17-23.
- วีระวัฒน์ พันธุ์รุฑ. (2543) การแพทย์ทางเลือก. *วารสารหมออนามัย*, 9(6), 74-78.
- สถาบันการแพทย์แผนไทย. (2540). *นิตรศการชุมนุมการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรมหาชาติครั้งที่ 2*. กรุงเทพมหานคร: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน).
- สถาบันการแพทย์แผนไทย. (2542). *ชุดนิตรศการการแพทย์แผนไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2546). *โครงการวิจัยเรื่องสถานภาพปัจจุบันและแนวทางในการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อมและสปาในจังหวัดเชียงใหม่*. ค้นเมื่อ 19 เม.ย. 2549, จาก <http://www.ismed.or.th/knowledge/showcontent.php?id=2047>

- สถิติสาธารณสุข. (2546). *จำแนกอัตราตายต่อประชากร 100,000 คน จำแนกตามสาเหตุที่สำคัญ*.
 ค้นเมื่อ 14 ก.ค.48, จาก http://service.nso.go.th/nso/data/data23/stat_23/toc_41/4.3-2.xls
- สนิท สมัครการ. (2539). *ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย: วิเคราะห์เชิงสังคม-มานุษยวิทยา*.
 กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- สวาท กองแก้ว. (2543). *ปัจจัยที่ผู้ป่วยกระดูกหักไม่ยินยอมรับการรักษาคณ โรงพยาบาล
 นครราชสีมาครินทร์ จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพมหานคร.*
- สมจิต หนูเจริญกุล. (2536). การพยาบาลผู้ป่วยโรคมะเร็ง. ใน พรศรี คิดชอบ, สาวิตรี เม้าพิกุล
 ไพโรจน์, วิบูล สัจกุล และนพดล วรอุไร (บรรณาธิการ). *มะเร็งวิทยา* (หน้า 241-268).
 กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมประสงค์ พระสุจันทร์ทิพย์ และคมกฤษ แคนยุกต์. (2545). *รื่องทางรอดกับการแพทย์ทางเลือก*.
 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศรีเอทบุ๊กส์.
- สมร อริยานุชิตกุล. (2545). ชีงง: การเรียนรู้สู่ชีวิตและสุขภาพ. ใน *วิถีสุขภาพแบบบูรณาการ*.
 กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิถีทัศน์, บริษัทอมรินทร์พรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัดมหาชน.
 สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน. (2538). *การนวดไทยสำหรับชาวบ้าน ศาสตร์และศิลป์
 แห่งการพึ่งตนเอง*. กรุงเทพมหานคร: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักงานคณะกรรมการสาธารณสุขมูลฐาน. (2541). *การดูแลสุขภาพแบบธรรมชาติ*. สำนักงาน
 ปลัดกระทรวงสาธารณสุข, กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดสตูล: ฝ่ายแผนงาน. (2547). *จำนวนผู้ป่วยในและผู้ป่วยนอกตามกลุ่ม
 สาเหตุ (แฟ้มข้อมูลคอมพิวเตอร์)*. สตูล.
- สิวลี สิริไล. (2542). *จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์
 พรีนติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สุขจันทร์ พงษ์ประไพ. (2539). *เวชศาสตร์ฟื้นฟูในผู้ป่วยปวดหลังส่วนล่าง (Rehabilitation in
 low back pain)*. *จุดสารเวชศาสตร์ฟื้นฟู*, 10(3), 13-23.
- สุพุมล หนาเศรษฐ์อังกูล. (2537). การศึกษาพฤติกรรมสุขภาพของประชาชนในชุมชนชนบท
 เขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารคณะพยาบาลศาสตร์*, 16(2), 30-37.
- สุจิตรา คุปตาสา. (2544). *ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยเรื้อรังที่กำหนดโดยพยาบาล
 ในภาคใต้*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิต
 วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.

- สุดจิตร แก้วมณี. (2548). *อาการและการจัดการกับอาการของผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านไวรัสเอดส์*
 ในโรงพยาบาลศูนย์เขตภาคใต้. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาล
 ผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, คีติก วุฒิพาณิชย์ และประสิทธิ์ ชินการณ. (2544). *จีนทักษิณ: วิถีและพลัง*.
 กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว).
- สุปรียา ยืนยงสวัสดิ์. (2544). หวานเป็นลมขมเป็นยา. ใน *ภาควิชาเภสัชเวทและเภสัชพฤกษศาสตร์
 คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (บรรณาธิการ), คลื่นสมุนไพโร*
 (หน้า 62-63). สงขลา.
- สุนันทา กระจ่างแดน, สมพร เตรียมชัยศรี และไพลิน นกุลกิจ. (2540). ผลของการทำสมาธิ
 อานาปานสติแบบผ่อนคลายเป็นการลดความเครียดและความดันโลหิตในผู้ป่วย
 โรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข, 11(2)*, 88-101.
- สุนิตตรา จตุพรพิพัฒน์. (2543). *การพึ่งพา อัตมโนทัศน์และความพึงพอใจในชีวิตของผู้ป่วยสูงอายุ
 โรคหลอดเลือดสมอง*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาล
 ผู้สูงอายุ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- สุพัตรา สุภาพ. (2543). *สังคมและวัฒนธรรมไทย: ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี*.
 กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- สุวัฒน์ จันทรจำนง. (2540). *ความเชื่อของมนุษย์เกี่ยวกับปรัชญาและศาสนา*. กรุงเทพมหานคร:
 โรงพิมพ์ อลิอันเพรส.
- สุวิษญ์ ปรัชญาปารมิตา. (2541). *การแพทย์นอกระบบ 177 ทางเลือกไปสู่สุขภาพ*.
 กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- เสฐียร โภเกศ. (2524). *การศึกษาเรื่องของประเพณีไทย*. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- เสรี พงศ์พิศ. (2539). หน่วยที่ 8 ไซศาสตร์ในสังคมไทย. ใน *วิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 สุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชา: ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย*.
 (หน่วยที่ 8-15, พิมพ์ครั้งที่ 3, หน้า 283-348). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด. (2535). *วัฒนธรรมอิสลาม (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ทางนำ.
- เสาวภา พรสิริพงษ์ และพรทิพย์ อุษุภรัตน์. (2538). *การแพทย์แผนไทย: ความเกี่ยวเนื่องกับ
 วัฒนธรรมไทย. การประชุมวิชาการเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระพี่นางเธอ
 เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เนื่องในวโรกาสที่ทรงเจริญ
 พระชนมายุครบ 6 รอบนักษัตร วันที่ 30 พฤศจิกายน 2538*. กรุงเทพมหานคร:
 โรงแรมยอรัชชิตี.

- เสาวภา พรศิริพงษ์ และพรทิพย์ อุษุภรัตน์. (2538). ความหลากหลายทางชีวภาพ: กรณีศึกษา หมอยาพื้นบ้าน. ใน *เพ็ญภา ทรรศเจริญ, ชูศรี มิตรประสพ และประภาพร สุขพรวรกุล (บรรณาธิการ), สมุนไพรไทยในยุคโลกไร้พรมแดน*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- เสาวลักษณ์ มณีรักษ์. (2545). *ประสบการณ์ของพยาบาลในการตอบสนองความต้องการด้านจิตวิญญาณของผู้ป่วยวิกฤติ*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาล ผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา
- อมรรัตน์ ภิราษร. (2540). 108 วิธีคลายเครียด: การฝึกกำกับลมหายใจแบบซิงกง. *วารสารพยาบาลสาธารณสุข, 11*, 21-24.
- อัจฉรา สุคนธสนนท์, สุภาพ ไบแก้ว และมยุลี สำราญญาติ. (2545). ผลของการฝึกวิปัสสนาสมาธิต่อการตอบสนองภาวะเครียดและความดันโลหิตของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง. *พยาบาลสาร (ฉบับพิเศษ)*, 286-296.
- อาภรณ์ เชื้อประไพศิลป์. (2544). การพยาบาลแบบองค์รวมที่ผสมผสานภูมิปัญญาตะวันออกในภาวะวิกฤติ. ใน *อุไร ศรีแก้ว, ทิพมาส ชินวงศ์ และเพลินพิศ ฐานิพัฒนานนท์ (บรรณาธิการ), ตำราการพยาบาลผู้ป่วยวิกฤติ (อายุรศาสตร์)* (หน้า14-29). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอส ซี วี บริสิเนสส์.
- อาภรณ์พรรณ สุนทรจตุรวิทย์. (2546). *คุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- อารี ถาวรเศรษฐ์. (2546). *คติชนวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: ก๊อปปี้ แอนด์ พรินท์.
- อรยา เอี่ยมชื่น และคณะ. (2546). *บำบัดโรคด้วยการแพทย์ทางเลือก*. พิมพ์ครั้งที่ 3. บริษัท ริดเดอร์ ไคเจส (ประเทศไทยจำกัด): กรุงเทพมหานคร.
- อุ้น หมั่นทวี. (ม.ป.ป.). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอิสลาม*. เอกสารประกอบการบรรยาย วิชาศาสนาอิสลาม ภาควิชามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. อุดรธานี.
- อุไร นิโรธนันท์. (2539). *ผลการนวดต่อความเจ็บปวดและความทุกข์ทรมานในผู้ป่วยมะเร็ง*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, กรุงเทพมหานคร.
- อุไรวรรณ โปรงพนม. (2545). *ผลของการร่ำมวยจีนซิงกงต่อระดับน้ำตาลเกาะเม็ดเลือดแดงในผู้ป่วยเบาหวาน*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลอายุรศาสตร์ และศัลยศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- เอเชิล อาร์ เนลสัน และกิตติพร ตันตระรุ่งโรจน์. (2545). *นิเวศศาสตร์: รักษาสุขภาพแบบครบวงจร*. กรุงเทพมหานคร: เอเวอร์กรีนบุ๊ก.
- Aday, L.A., (1987). Equity of access to medical care: *Conceptual and empirical overview medical care*, 19 (1).
- Altman, D. G. (1991). *Practical Statistics for Medical Research*. London: Chapman & Hall.
- Beck, C.T., (1994). Reliability and validity issues in phenomenological research. *Western Journal of Nursing Research*, 16(3), 254-267.
- Birchfield, M.E. (1985). *Stage of illness guidelines for nursing care*. USA: Brady Communicative.
- Bramble, K. (1990). Body image. In I.M. Lubkin (Ed.), *Chronic illness impact and intervention* (2 nd ed., pp. 281-229). Boston: Jone and Bartlett Publishers.
- Cassell, E.J. (1991). Suffering in chronic illness. *In the nature of suffering and the goals of medicine* (pp. 48-65). New York: Oxford University Press.
- Chandler, J., & Drake, M. (1991). *Tabbner' nursing care: Theory and practice* (2 nd ed.). Melbourne: Churchill livingstone.
- Craven, R. F., & Hirnle, C. L. (2000). *Fundamental of nursing: Human health and function* (3 rd ed.) Philadelphia: Lippincott.
- Corbin, J.M. (2001). Introduction and overview: Chronic illness and nursing. In R.B. Hyman & J.M. Corbin (Eds.) *Chronic illness: Research and theory for nursing practice* (pp. 1-15). USA: Springer Publishing Company.
- Dossy, B.M., Keegan, L., Guzzetta, C.E., & Kolkmeir, L.G. (1995). *Holistic nursing: A handbook for practice* (2 nd ed.). Maryland: Aspen Publishers.
- Fortin, J.D. (1984). *A reformulation and methodologic approach to the diagnosis of chronic pain*. In M.I. Kim, G.K. McFarland & A.M. Melane (Eds.), *Classification of nursing diagnosis: Proceedings of the fifth national conference* (cc. 325-335). St.Louis: The C.V. Mosby.
- Garrett, M. J. (1997). Chronic conditions. In J. M. Black & J. E. Matassarin (Eds.), *Medical surgical nursing: Clinical management for continuity of care* (5 th ed., pp. 105-119). Philadelphia: W.B. Saunders.
- Hert, K. (1993). Hope in older adults in community and institution setting. *Issues In Mental Health Nursing*, 14(2), 139-156.

- Hifield, M.F. (1992). Spiritual health of oncology patient: Nurse and patient perspectives. *Cancer Nursing, 15*(1), 1-8.
- Hoddgson, L. A. (1991). Why do we need sleep? Relating theory to nursing practice. *Journal of Advanced Nursing, 16*(12), 1503-1510.
- Jitipunkul, S., & Bunnag, S, (1997). *Aging in Thailand 1997*. Bangkok: Thai Society of Gerontology and Geriatric Medicine.
- Kinash, R.G. (1978). Experience and nursing need of spinal cord injured. Patients. *Journal of Neurosurgical Nursing, 10*, 29-32.
- Lambert, C.E. & Lambert V.A. (1987). Psychosocial impacts created by chronic illness. *Nursing Clinics of North American, 22*(3), 527-523.
- Lehmann , J.F. & De Lateur, D.J. (1989). Ultrasound shortwave, microwave, superficial heat and cold in the treatment of pain. In Wall P.D. (Ed.) *Textbook of Pain* (2 nd ed.) Dinburg: Churchill Livingstone.
- Lin, C.C., & Ward, S.E. (1996). Perceived self-efficacy and outcome expectation in coping with chronic low back pain. *Research in Nursing and Health, 19*, 299-310.
- Lubkin, I.M. (1990). *Chronic illness impact and interventions* (2 nd ed.). Boston: Jones & Bartlett Publishers.
- Mathew, J. (Jan, 2002). Health conditions that are benefited by Meditation. [Online]. Available: http://1stholistic.com/Meditation/hol_meditation_benefits_health_conditions.htm [2004, July 14].
- Miller, J. F. (1992). *Coping with chronic illness: Overcoming powerlessness* (2 nd ed.). Philadelphia: F.A. Davis Company.
- Miller, J. F. (2000). *Coping with chronic illness: Overcoming powerlessness* (3 rd ed.). Philadelphia: F. A. Davis Company.
- National Center for Complementary and Alternative Medicine. (2004). *What is complementary therapy and alternative medicine (CAM)*. Retrieved July 14, 2004 from <http://altmed.od.nih.gov/health/whatiscam/pfd/>
- National Institutes of Health. (2003). Complementary therapy. Retrieved July 14, 2004 from <http://altmed.od.nih.gov/health/whatiscam/>

- Norris, J. & Kunes-Connell, M. (1978). Self esteem disturbance: A clinical validation study.
In A.M. McLane (Ed.), *Classification of nursing diagnosis: Proceeding of the seventh conference* (pp.121-128, 549-550). St. Louis: The C.V. Mosby.
- Phipps, W.J. (1999). Chronic illness and rehabilitation. In W.J. Phipps, J. K. Sands & J. F. Marck (Eds.), *Medical-surgical nursing: Concepts & clinical practice* (16th ed., pp.129-162). St. Louis: Mosby, Inc.
- Potter, P. A., & Perry, A. G. (1995). *Basic nursing: Theory and practice*. St. Louis: Mosby.
- Riordan, M.P. (1987). Validation of the defining characteristics of the nursing diagnosis, alteration in comfort: Pain, In A.M. McLane (Ed.), *Classification of nursing: Proceeding of the seventh conference* (pp. 221-228). St. Louise: The C.V. Mosby.
- Singh, Wishiewski, Britton & Tatters field. (1990). *Effect of yoga breathing exercise (pranayama) on reactivity in subject with asthma (online)*. Lancet. 9: 1981-1383.
Abstract from: Pub Med. PMID: 1971670 (Pubmed-indexed for MEDLINE).
- Socken, K.L., & Carson, V.J. (1987). Responding to the spiritual needs of the chronically ill. *Nursing Clinics of North America*, 22(3), 603-611.
- Stuart, G. W. (1998). Self-concept response and dissociative disorders. In G. W. Stuart & M. T. Laraia (Eds.), *Principle and practice of psychiatric nursing* (6th ed., pp. 318-347). St. Louis: Mosby.
- Tang, K. C. (1994). Qigong Therapy – Its Effectiveness and Regulation. *American Journal of Chiness Medicine*, 22(3-4), 239-242.
- Xu, S. H. (1994). Psychopsysiological reactions associated with qigong therapy. *Chiness Medical Journal*, 107(3), 230-233.

